

Nenávistné reakce učitelů jsem nečekala

Pandemie. Nouzový stav. Zavřené školy. Máme toho všichni - lidově řečeno - už plný kecky, plný brejle, plný zuby a ještě ke všemu po krk. A ve výsledku se zhádáme, i když nám jde o stejnou věc.

TEXT: PAVLA KOUČKÁ

Žáci druhého stupně chodili za poslední rok do školy deset týdnů. Zbylou část vzdělávání absolvovali na dálku.

Distanční výuka rozevřela pomyslné nůžky mezi dětmi, které mají pro online dobré zázemí, a těmi, které ho ne-

mají. Je náročnější na pozornost a má menší výtěžnost. Učitelům i dětem chybí osobní setkávání.

Distanční vyčerpání

Obzvláště umění se po internetu učí špatně. Viz názory některých učitelů z uměleckých škol.

„Učím klarinet a zásadním problémem je, že žádná platforma není dělaná pro přenos zvuku. Takže opravdu slyším polovinu tónů, a ještě to zní jako trumpeta. Nemůžu hlídat nátisk, dýchání, děti si fixují chyby, ke kterým by nedošlo, kdybych je hlídala v hodinách. Navíc na dálku jim nemůžu nijak pomoci s technikou, o výrazu a kvalitě tónu nemluví vůbec. Já osobně klidně řeknu naplno, že děti stagnují. Když

je potom chvilku vidím, chce se mi skoro brečet, kolik je tam chyb, ke kterým by nedošlo, kdyby normálně chodily.“

„Distanční forma mě doslova ubíje-la, není velice potřebný osobní kontakt se žákem, přenos zvuku se mnohdy ani nedá vyjádřit jako zvuk hudebního nástroje atd. Raději jsem odešel do již očekávaného důchodu. Pokud to takto v celém školství půjde dál, nedokážu si představit, co se bude dít.“

Neuspokojivé jsou též skupinové lekce – sbory, orchestry, herectví, balet...

Lehké to ovšem nemáme ani my, rodiče. Děti nechodí do školy ani na tréninky a na kroužky. Jsou doma, potřebují naši pomoc s technikou a často i s učivem. Vaříme, řešíme spory o prostor, wi-fi a další záležitosti a do toho

se snažíme, jak jen to jde, pracovat, abychom uplatili nájmy, jídlo, pojištění a další běžný provoz. Často doslova padáme na ústa.

A děti? Věnovat pozornost učiteli na obrazovce je náročnější než na živo. Navíc zlobí technika: vypadává připojení, mikrofony, ke všem stresům se připojuje ten, že se vypracovaný úkol nepodaří odeslat. Dochází k různým nedorozuměním. Chybí kamarádi. A nevhodné je i samotné vysedávání před obrazovkami. Řada dětí si stěžuje na bolest hlavy či bolest za krkem.

Celkově lze říci, že distanční výuka není uspokojivá a není ani zdaleka rovna výuce prezenční. Zlobím se na vládu, která váhala s uzavřením hospod, nenařídila firmám home office, kdekoli je možný, a přitom uzavřela školy.

Proč jsem psala ministroví

Naše tři děti postrádají školu i své oblíbené odpolední aktivity. On-line judo, sbor, tanečky a výtvarka je neuspokojují. Raději než trávit další hodiny před obrazovkami jdou ven. Což my rodiče chápeme a u počítačů je neudržíme. Ať jsou raději odpoledne na vzduchu.

První pololetí se v tomto módu překulilo v druhé. Organizátoři volnočasových aktivit našich dětí se ozývají, navrhuji slevy, posuny lekcí až do konce června. Stávající situace litují, těší se na děti, a jakmile to bude možné, začnou se setkávat ve venkovním prostředí. Chápu a děkuji, také se těšíme. Pouze ze základní umělecké školy přišla suchá žádost o úplatu za vzdělávání v příštím pololetí - a následují informace k platbě, v plné výši. Otázala jsem se, zda neplánují slevu, vždyť děti do škol nesmějí a distanční výuka, v našem případě sborového zpěvu a výtvarné výuky, není rovnocenná výuce prezenční. Odpověď zněla: nelze, ZUŠ jsou zařazené do státního vzdělávacího systému a jako takové podléhají vyhláškám a nařízením MŠMT a vlády.

Obrátila jsem se tedy na kancelář ministerstva, kde mě odkázali na § 8 odst. 1 vyhlášky č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání. Výuka je distanční a úplata za vzdělávání se nevrací, i když žák nabídky nevyužije. Na příští pololetí platit nemusím, pokud písemně oznámím ukončení vzdělávání našeho dítěte v ZUŠ.

Tak nějak principiálně mi to vadí. Z rozhodnutí vlády totiž:

1 Máme jakožto rodiče dvakrát omezenou možnost vydělávat: řada z nás nemůže pracovat, protože musela zůstat s dětmi doma; řada z nás nemůže pracovat, protože musela uzavřít své provozovny.

2 Přesunulo se na nás zajištění výuky: do značné míry jsme to nyní my, kdo sháníme materiál, pomůcky a technické vybavení. Zcela na nás je pak zajištění vhodného prostředí pro výuku, což je zejména v malých bytech s více dětmi téměř neřešitelný oříšek.

3 Výuka je méně kvalitní. Děti se nemohou naučit tolik, a navíc jsou ochuzeny o společenskou stránku: výuka hudby je nyní bez koncertů, vystoupení, soutěží, komorních her a orchestrů, vše osekáno na minimum.

Jinými slovy: Vláda svým rozhodnutím zhoršila kvalitu výuky našich dětí, přesunula na nás technické a prostorové zajištění hodin a omezila naše příjmy. Platby ovšem ponechala v plné výši. Uvědomuji si, že vzdělání v ZUŠ je státem dotované, že platy učitelů jdou ze státního rozpočtu, přesto nejde z pohledu rodičů o malé částky. Řada rodičů proto své děti při pololetním zvažování přínosů a ztrát odhlašuje. Domnívám se, že snížení úplaty za vzdělávání by bylo drobnou pomocí a symbolickým gestem rodičům, uznáním toho, že vedle zdravotníků, učitelů a dalších to ani oni nemají snadné. A také uznáním toho, že distanční výuka není a ani nemůže být rovna výuce prezenční. Rozhodla jsem se tedy napsat otevřený dopis ministroví školství Robertu Plagovi - viz rámeček.

Kauza Eduzín

O mém dopisu vyšel následně sloupek v časopise o vzdělávání Eduzín

Zlobím se na vládu, která váhala s uzavřením hospod, nenařídila firmám home office, kdekoli je možný, a přitom uzavřela školy.

Děti nechodí do školy, na tréninky ani na kroužky. Potřebují naši pomoc s technikou i učivem. Vaříme, řešíme spory o prostor, wi-fi a do toho se snažíme pracovat, abychom uplatili nájmy, jídlo, pojištění. Často doslova padáme na ústa.

a kdosi odkaz na Eduzín sdílel na facebookové stránce Učím na ZUŠ. Před spaním jsem pak pročetla stovky od-suzujících reakcí. Vím, že v internetových diskusích si lidé neberou servítky, nicméně míra nepochopení, zloby a občas až nenávisti, která z příspěvků čísel, mě zarazila.

Dočetla jsem se, že:

- pohrdám prací učitelů, zastávám velice vyhocený a možná i sobecký, silně subjektivní názor, problematice za mák nerozumím;
- jsem nebetýčně drzá, „podělávám“ to všem, zřejmě nemám co na práci a nudím se, postrádám jakoukoli míru nadhledu;
- mám dát děti učit soukromě, když se mi ZUŠ nelíbí;
- sama mám coby psycholožka poskytovat sezení zdarma;
- jsem naprostý ignorant, tlučuba, neznalec, moudromatka...
- můj text je hloupý slint, hořké sliny, pěkný kec, blivajz, blábol...

Nestačím se divit. Vždyť já mám ZUŠ ráda a práce učitelů si vážím! Je mi jich líto, že se nevidají s žáky a musejí učit přes obrazovky. Navíc odlivem žáků přijdou ZUŠky o peníze, a sleva na školném by mohla žáky udržet. Proč takové útoky? Dovolila jsem si své úvahy nad nepochopením a nenávistí, jež se na mě sesypala, sepsat.

• Část hněvu pravděpodobně způsobila redakce Eduzínu, jež můj sloupek obdařila titulkem obsahujícím větu: „Stát chce plnou platbu za ZUŠ, které běží jen na půl plynu.“ Ten „půlplyn“ nadzvedl přetížené učitele ze židlí a fakt, že nejde o má slo-

ing. Robert Plaga, Ph.D.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Karmelitská 529/5, 118 12 Praha 1

Vážený pane ministře,

vím, že máte v dnešní době mnoho pracovních starostí a že tlaky z různých stran jsou veliké. Nemám v úmyslu hodnotit, co by se dalo dělat jinak a lépe. Chci se vyjádřit toliko k úplatě za vzdělávání dětí v ZUŠ, která mi přijde vzhledem k situaci jednoznačně neadekvátní a neetická.

Zákaz osobní přítomnosti žáků v základních uměleckých školách trvá ode dne 5. října 2020 s velmi krátkou předvánoční přestávkou dosud, a zatím nic nenaznačuje, kdy by se to mohlo změnit. Přesto jsme coby rodiče dětí vzdělávajících se v ZUŠ dostali výzvu k zaplacení úhrady za vzdělávání v novém pololetí v plné výši. Na můj dotaz ohledně slevy či vrácení části peněz za pololetí uplynulé mi paní ministerská radová Mgr. Kristýna Olšáková odpověděla, že to nelze, neboť výši úplaty určuje vyhláška.

Přijde mi to neadekvátní, neboť distanční výuka (v našem případě výtvarné výchovy a sborového zpěvu) není ani zdaleka odpovídající náhradou osobní přítomnosti žáka ve výuce.

Přijde mi to paradoxní: Soukromé organizace zajišťující volnočasové hudební, výtvarné, pohybové či jiné vzdělávání dětí dnes standardně nabízejí vratky a slevy, ač je živobytí jejich učitelů přímo závislé na platbách za žáky. Učitelé ZUŠ, stejně tak jako zaměstnanci MŠMT nejsou přímo závislí na platbách za vzdělávání dětí v ZUŠ, úhradu však požadujete v plné výši.

Přijde mi to nefér: Většinu českých rodin stát omezil možnost vydělávat peníze.

Řada rodičů nemůže vydělávat, protože musela zůstat s dětmi doma; řada rodičů nemůže vydělávat, protože museli uzavřít své provozovny. Přesto máme platit za vzdělávání dětí, které navíc ani uspokojivým způsobem neprobíhá.

Vaše ministerstvo je státní institucí přímo spoluzodpovědnou za uzavření základních uměleckých škol. Vaše ministerstvo má zároveň v kompetenci změnu vyhlášky upravující výši platby za vzdělávání dětí v ZUŠ. Žádám vás tímto, abyste vyhlášku s ohledem na situaci vzdělávání v ZUŠ změnila a začlenila do ní vrácení peněz za výuku, jež rozhodnutím vlády (či ministerstva) neproběhla, nebo proběhla v omezené podobě.

Děkuji.

V Praze dne 29. 1. 2021

Mgr. et Mgr. Pavla Koucká

Příloha:

Odpověď paní ministerské radové Mgr. Kristýny Olšákové na můj dotaz:

předmět: úplata za vzdělávání ZUŠ

datum: 25. 1. 2021 15:46

Vážená paní Koucká,

při stanovování výše úplaty postupuje základní umělecká škola podle § 8 odst. 1 vyhlášky č. 71/2005 Sb., o základním uměleckém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Pokud jsou splněny podmínky dle § 184a školského zákona, základní umělecká škola je povinna vzdělávat distančně. Tento způsob výuky je pro žáky dobrovolný. Úplata za vzdělávání se nevrací, i když žák nabídky nevyužije, protože nadále zůstává žákem školy. Pokud zákonný zástupce informuje školu o ukončení vzdělávání v základní umělecké škole, žák přestává být žákem školy dnem uvedeným v písemném oznámení o ukončení vzdělávání, jinak dnem doručení. Ve věci úplaty se postupuje podle § 8 odst. 3 výše uvedené vyhlášky. Podle tohoto ustanovení platí, že ukončí-li žák vzdělávání na základě písemného oznámení z důvodů hodných zvláštního zřetele, zejména zdravotních, lze poměrnou část úplaty za vzdělávání vrátit. Situaci lze chápat jako důvod hodný zvláštního zřetele. V základních uměleckých školách soukromých zřizovatelů úplata za vzdělávání záleží na uzavřené smlouvě.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zveřejnilo Metodiku pro vzdělávání distančním způsobem, ve které je i podkapitola uvádějící doporučení týkající se základních uměleckých škol, konkrétně na str. 13–15.

S pozdravem

Mgr. Kristýna Olšáková
ministerská rada

va, nešlo vysvětlit. Vím, že řada učitelů věnuje výuce více energie než obvykle, nicméně z pohledu rodiče a žáka jsou přínosy bohužel často výrazně nižší.

- Zatímco se učitelé lopotí u obrazovky, já pošlu děti ven, a ještě o tom veřejně napíšu. Možná to učitelé vzali jako pohrdání jejich prací?
- Řadu pisatelů urazilo, že jsem hovořila o vzdělávání v ZUŠ jako o volnočasové aktivitě. Sdělení, že „ZUŠ jsou školy, žádná volnočasová aktivita!“ se v komentářích opakovalo. Vím, že ZUŠ jsou školy, však to mají v názvu. Nicméně řada dětí nerozlišuje, zda je jejich odpolední hudebně, pohybově, výtvarně rozvíjející aktivita formálně vzato vzděláváním, či koníčkem, a já netušila, že jsou učitelé tak citliví na to, z kterého pohledu se rodič dívá. Z pohledu dítěte v tom totiž rozdíl není, a já jako rodič jsem dokonce raději, když dítě zpívá a maluje prostě proto, že je to baví.

Při četbě komentářů jsem si vzpomněla na řadu párů ze své praxe, u nichž jsme narazili na to, že se často zhádají, ač jsou vlastně zajedno. Zlobí dítě, prudí babička, praskne voda... Oba manželé to snášejí, dítě neplácne, babičce nic neřeknou, povodeň sanují. Ale spolu se přitom či potom do krve pohádají. Je toho na ně prostě moc. Dítěti ublížit nechtějí, na babičku si netroufnou a voda by je neposlouchala – a tak si všechnu zlost vylijí jeden na druhém.

My, rodiče i učitelé, jsme frustrovaní a vyčerpaní z distanční výuky a celkové společenské situace. Školy jsou uzavřené bezmála rok. Je to už moc dlouhé a příliš frustrující. Vlastně nás zatěžuje a štvě to samé, ale zlost si vylejeme na sebe navzájem.

Důvěra a úcta

Jedním z prvních pozitivních důsledků vládních opatření proti koronaviru bylo, že stoupla prestiž učitelské profese. Když se v březnu uzavřely školy a děti se měly vzdělávat doma, rodiče najednou mnohem více nahlíželi, že to pedagogové nemají snadné, a pedagogové zase chápali situaci rodičů. Nekažme si to. My rodiče i vy učitelé jsme na jedné lodi a jde nám o stejnou věc: kvalitní vzdělání a zdravý vývoj dětí. Můj dopis ministroví rozhodně nebyl namířený proti učitelům, právě naopak. Projevujeme si prosím více vzájemné úcty a důvěry.